

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

9
2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 464 sahifa, 30-sentyabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqov, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'zR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va

innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi Pedagog kadrlarni qayta

tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq Markazi xorijiy hamkorlik

bo'yicha mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liqin Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,

O'zR Tabiat resurslari vazirligi,

O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot"
jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Ichki turizmni rivojlanlantirishda davlatning o'рни.....	7
Dehqonov Burxon Rustamovich , tayanch doktorant	
Qishloq xo'jaligida sug'orish tizimlari boshqaruvini rivojlantirish yo'llari	11
Mirjamilova Hulkar Nurali qizi , assistent	
Yangi O'zbekiston sharoitida o'simliklar karantini tizimi faoliyatini takomillashtirish va iqtisodiy samaradorligini oshirish	15
Alimov Murodkosim Achilovich , mustaqil izlanuvchi	
"Yashil iqtisodiyot" da energetika sohasini investitsion holatining statistik tahlili	20
Umarov Faxriddin Umar o'g'li , katta o'qituvchi	
Yoqilg'i-energetika korxonalarini moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsion faoliyatning ahamiyati	26
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li , mustaqil izlanuvchi	
Tog'li hududlarda turizm biznesining rivojlanishi	31
Abduvakil Alimov Komil o'g'li , tayanch doktorant	
Ta'lim turizmining nazariy asoslari va O'zbekistondagi tendensiyalari.....	38
Maxmudova Nodira O'ktamovna , tayanch doktorant	
Turizmga innovatsion texnologiyalarni joriy qilish shart sharoitlari	43
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li , tayanch doktorant	
Mintaqaviy investitsion loyihalarning jozibadorligi tahlillari masalalari	46
Davlyatshayev Akmal Ashurmamatovich , dotsent, i. f. n.	
Yashil iqtisodiyotning tijorat banklaridagi ahamiyati va ularning raqamlashuvi	51
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi , dotsent, PhD	
Turizmni rivojlantirishda "Tourism 4.0" konsepsiyasini joriy etish masalalari	57
Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna , mustaqil tadqiqotchi	
Davlat tomonidan qishloq xo'jaligini moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish	62
Ollokulova Feruza Mansurovna , PhD; Jabborov Jahongir Abduvohid o'g'li , magistrant	
Перспективные направления "Зелёной химии" для Республики Узбекистан.....	66
Султанходжаев Бахтиёр Забихуллаевич	
O'zbekistonda transport va logistika sohasini rivojlantirish strategiyasi	73
Usmonov Botir , magistr	
Hududlarda investitsion faollikni oshirishga qaratilgan mexanizmni takomillashtirish	78
Sunatullayeva Shaxnoza Xurshid qizi , tayanch doktorant	
Qurilish tarmoqlarida boshqaruv faoliyatining iqtisodiy ko'rsatkichlari tahlili.....	82
Mirsodiqov Abdulla Tursunaliyevich , PhD	
Connection between interest rate on loans, cash flow and turnover of funds	87
Sharbat Abdullaeva , Professor; Sardor Abdullaev , the applicant	
Econometric Analysis of the Impact of IPO on the Market Capitalization of Companies	92
Shakhzod Saydullaev , PhD.	
Davlat xaridlarini takomillashtirishda byudjet mablag'laridan samarali foydalanishning mohiyati va zarurligi	101
Raximjonov Kamronbek Ilxomjon o'g'li , mustaqil tadqiqotchi	
O'zbekistonda to'lov tizimining raqamli transformatsiyasining o'ziga xos xususiyatlari.....	105
Otamurodov Shavkat Nusratilayevich , i. f. d. (DSc); Eshqulova Nasiba Normo'minovna , o'qituvchi	
Tijorat banki xizmatlarida ta'lim kreditining o'рни va uni takomillashtirish masalalari.....	110
Eldor Uskanov , mustaqil tadqiqotchi	
Korxonaning strategik boshqaruvini takomillashtirish	114
Maxmudov Nosir Maxmudovich , professor; Elmurodov Faxriddin Farxodovich , magistratura tinglovchisi	

Respublikada kichik biznesni moliya-kredit mexanizmlari orqali qo'llab-quvvatlash masalalari.....	120
Ergashev Otamurod Toshtemirovich, PhD	
Mulk iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda muammo va yechimlar.....	125
Ermatov Musojalil Komilovich, kafedra dotsenti v. b.; Abdunazarov Oybek Abdumutalibovich, katta o'qituvchi	
Using intelligent and decision support systems for developing University Curriculum: semi-automated need analysis approach.....	132
Abduraxmanov Zafar Batirovich; Ikromov Sayidolim Ismoilovich	
Challenges of Developing a Competitive Environment in the Context of Economic Liberalization.....	138
Akobirova Nodira Najmiddin qizi, asisstant	
Topical Issues of the Development of Recreational-Tourist and Military-Recreational Activities.....	141
Alimova Guzal Alisherovna, PhD in economics, docent	
Kreditlash jarayonlarida xulq-atvor iqtisodiyoti omilini joriy etish istiqbollari.....	146
Jo'rayeva Sevara Zakirovna, mustaqil izlanuvchi (PhD)	
Portfelli xorijiy investitsiyalarning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli.....	152
Kamilova Iroda Xusnitdinovna, PhD	
Exploring the Ethical Dimensions of Artificial Intelligence in Advancing Human Rights and Sustainability.....	156
Matkarimova Gulchekhra Abdusamatovna, Professor	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlashning nazariy asoslari.....	163
Maxmudov Rahimjon Xamid o'g'li, mustaqil izlanuvchi	
Barqaror iqtisodiy o'sishga yalpi talab va yalpi taklif omillarining ta'siri.....	170
Nabiyev Ulug'bek Mirodiljon o'g'li, tayanch doktorant	
The potential advantages of implementing the Total Quality Education Management (TQEM) concept.....	175
Otakulov Makhamadjon, PhD	
Kichik yashil biznesni yanada rivojlanitirish imkoniyatlari.....	181
Raximova Kizlarxon Ne'matjon qizi	
Jamg'armalar investitsiyalar manbasi sifatida.....	185
Sadikova Ra'no Abdullayevna, i. f. n., dots.	
Davlat moliyasining moddiy asosini oshirish orqali iqtisodiy o'sishga erishish.....	188
Shamsiyev Shuxrat Sayfutdin o'g'li, mustaqil izlanuvchi	
Aholi turmush darajasini oshirishda ijtimoiy himoyaning o'rni.....	191
Sherjonov Sherjon Alijan o'g'li, mustaqil izlanuvchi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar to'lov qobiliyatini aniqlashning nazariy-uslubiy masalalari.....	196
Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o'g'li, dekan o'rinbosari	
Kichik sanoat zonalari faoliyatini samarali boshqarish tamoyillari.....	203
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich, dotsent; Adilbekov Allayar Anvarbekovich, magistrant	
Aholini ijtimoiy himoya qilishda pensiya va ijtimoiy nafaqalarning o'rni.....	206
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li, mustaqil izlanuvchisi	
Использование методов управления для повышения эффективности производства на предприятиях.....	212
Алиева Надирахон Абдумаликовна, PhD. доц.; Тлеумуратова Мадинабону Дилмурат кизи, ст. 3-курса	
Korxonalar moliyaviy barqarorligini ta'minlash mexanizmini takomillashtirish.....	217
Z. G. Allaberganov, kafedra dotsenti	
Davlat fiskal (byudjet-soliq) siyosatining aholi bandligiga ta'siri va uni takomillashtirish.....	222
Asatullayev Xurshid Sunatullayevich, i. f. n., professor	
O'zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlariga raqamli iqtisodiyotni shakllantirish omillari.....	228
Axmedova Yulduz Sunatullayevna, kafedra o'qituvchisi	
Moliyaviy risklarni baholash usullari, boshqaruvdagi yondashuvlari.....	232
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna, kafedra dotsenti	

Sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda biznes jarayonlarini boshqarish	236
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich , mustaqil izlanuvchi	
Tijorat banklarida investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning ekonometrik modellashtirish ko'rsatkichlari	242
Berdiyev Akram O'ktamovich , mustaqil izlanuvchi	
Innovatsion muhitni shakllanishi va rivojlanishida investitsiyaning zarurligi	253
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Meva-sabzavotchilik klasterlarida yashil moliyalashtirishning nazariy asoslari va xususiyatlari	258
Botirov Erkinjon Xayitovich , kafedra dotsenti	
O'zbekiston Respublikasida xorijiy investitsiyalarni jalb etish orqali investitsion salohiyatni oshirish	263
G'aybullayev Odil Baxtiyarovich , kafedra dotsenti v. b.	
Tadbirkorlik subyektlarining innovatsion loyihalarini moliyalashtirishni qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	269
Jubanova Bayramgul Aymuratovna , PhD	
Soliq ma'muriyatchiligi va uni raqamlashtirishni ekspert baholash yo'llari	272
Ibragimov Boburshoh Bohodir o'g'li , i. f. d. (PhD), doktorant (DSc)	
Xalqaro standartlarga muvofiq buxgalteriya outsorserlari tomonidan moliyaviy hisobotlarni transformatsiya qilishni takomillashtirish	278
Islomov Alisher Baxtiyor o'g'li , mustaqil izlanuvchi	
O'zbekistonda moliyaviy hisob va hisobotni MHXSlariga transformatsiya qilishda asosiy vositalar hisobini tashkil etish masalalari	284
Qurbonova Shaxrinnoz , tayanch doktorant	
Yerlarning degradatsiyaga uchrashi va oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar	288
Mamanazarova Nasiba Jo'rayevna , kafedra doktoranti	
Davlat sektorida ichki auditni tashkil etish xususiyatlari	292
Mamirjon Jaloliddinov , mustaqil izlanuvchi	
Финансирование акционерных общества через рынок капитала	297
Муминов Шохжахон Суюнович , ассистент кафедры	
Необходимость развития предпринимательской и страховой деятельности риски на рынке Узбекистана	302
Муютдинов Махмуд Жалелович , независимый исследователь	
Инвестиционная привлекательность как фактор экономического развития страны	307
Назарова Гузал Баходировна	
Tijorat banklarida kreditlash jarayonlarini takomillashtirish masalalari	312
Nozima Abdullayeva , mustaqil tadqiqotchi	
Tijorat banklarining xizmatlar sohasini kreditlash amaliyotiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili	316
Nurmuxammedov Abdijabbar Yunusovich , kafedra dotsenti v. b.	
Современное решение, которое положительно влияет на логистические услуги и резко снижает смертность на перекрестках	326
Тажимуратов Умид Рузमतovich , Бахриев Иброхим Исометдинович , кандидат медицинских наук, доцент; Жуманиёзов Эркин Худойбергенович , кандидат медицинских наук, доцент; Тажимуратов Рузमत Отажанович , кандидат медицинских наук, Тажимуратов Абдусами Умид угли , ученик 10 класса	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarida dividend siyosati va tendensiyalari tahlili	333
Temirov Abdulaziz Alimjanovich , kafedra dotsenti, i. f. n.	
Современное состояние инвестиционного потенциала Республики Узбекистан	339
Топилдиев Соҳибжон Раҳимжонович , DSc; Одилова Дилноза Барнаевна , PhD	
Portfelli xorijiy investitsiyalarni milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	345
Tosheva Ziroat Aliqul qizi	

Kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-nazariy jihatlarini	349
To'rayeva Nafisa Odilovna , mustaqil izlanuvchi	
О достижениях Узбекистана в реализации национальных целей и задач устойчивого развития.....	355
Турсун Мухитович Ахмедов , и. ф. д., проф.; Гавхар Рустамовна Хидирова , докторант, и. ф. ф. д., доц.	
Влияние корпоративного управления в зеленой экономике	359
Уринов Бобур Насиллоевич , заведующий кафедрой	
Ko'chmas mulkni soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.....	366
Fayziyev Farrux Abdullaxojayevich , kafedra dotsenti	
Transport tizimi iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari.....	374
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich , DSc.	
Oliy ta'lim muassasalarida byudjet mablag'laridan samarali foydalanishning ayrim fundamental masalalari.....	382
Xayriddinov Sh. B. , mustaqil izlanuvchi	
Xalqaro raqamli valyuta bozorini rivojlantirish istiqbollari	385
Xolov Nabijon Qaxramonovich , PhD.	
Nodavlat notijorat tashkilotlarning rivojlanishi va hozirgi shart-sharoitlari	391
Xusanov Otabek Nishonovich , PhD, mustaqil izlanuvchi	
Banklarining aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari.....	396
Elbusinova Umida Xamidullayevna , kafedra dotsenti	
Особенности методики проведения аудита затрат на производство.....	401
Хилола Икрамова Ровшан кизи , базовый докторант	
Ta'lim islohotlarining ma'naviyatdagi o'rni	407
Bekdavlat Aliyev	
O'zbekistonda tijorat banklari emission operatsiyalarining dolzarb masalalari	412
O'ktamova Nozima Narzulla qizi , kafedra dotsenti	
Moliyaviy barqarorligi tushunchasining konseptual mohiyati, turlari va asosiy tavsiflari.....	416
Eshquvatov Aziz Baxtiyorovich , mustaqil izlanuvchi	
XX asr jadid ma'rifatparvarlari Abdurahmon Toshkandiy va Abdulla Avloniy axloqiy konsepsiyalaridagi umumiylik va xususiylik.....	420
Abrorxon Asatulloev Asatulloevich , falsafa fanlari doktori (PhD)	
Yer resurslaridan foydalanishning iqtisodiy va huquqiy asoslari.....	424
Abdurahmanova Muqaddas Toxtasinovna	
Стратегии привлечения иностранных инвестиций для содействия устойчивому экономическому росту в Республике Узбекистан с акцентом на инициативы зеленого развития	431
Нилуфар Зикируллаева Дилмуродовна , аспирант	
Bank tizimi barqarorligini oshirishda kredit risklarining ahamiyati va ularni kamaytirish yo'llari	440
Xolmamatov Farhodjon Kubayevich , iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, professor	
Baholash faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari va uning huquqiy asoslari	446
Bobirjon Aktamov , mustaqil tadqiqotchi	
Suv resurslaridan foydalanishni iqtisodiy boshqarish samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti.....	454
Axmedov Sayfullo Normatovich , t. f. n., mustaqil tadqiqotchi	
Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy-tadqiqot faoliyatini boshqarishni takomillashtirish metodologiyasini ishlab chiqish.....	459
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	

TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA “TOURISM 4.0” KONSEPSIYASINI JORIY ETISH MASALALARI

Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Jahonda turizm ko'plab odamlar hayotining ajralmas qismiga aylandi. Aqlli turizm texnologiyalari turizmning barqaror rivojlanishiga va turistik mahsulot sifatini oshirishga yordam beradigan turli usullar va vositalarning kombinatsiyasi hisoblanadi. Ular axborot texnologiyalari, energetika, transport va hokazolar sohasidagi innovatsion yondashuvlarga asoslanadi. Smart (raqamli) turizm uchun korxonalar tegishli choralarini ko'rishlari, ya'ni zarur investitsiyalarni kiritishlari, byudjet ajratishlari, moliyalashtirishni yaratishlari va zarur kadrlar tayyorlashni tashkil etishlari kerak. inson resurslari. Zamonaviy sayyohlarning umidlarini qondirish va bozorda etakchi o'rinni egallash uchun aqlli turizmga sarmoya kiritish zaruriyatga aylanmoqda.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, raqamli turizm, Turizm–4.0, turizm sanoati, sayyoh.

Abstract: Tourism has become an integral part of many people's lives in the world. Smart tourism technologies are the combination of various methods and tools that contribute to the sustainable development of tourism and increase the quality of tourism products. They are based on innovative approaches in the fields of information technology, energy, transport, etc. For smart (digital) tourism, enterprises should take appropriate measures, i. e. make the necessary investments, allocate a budget, create financing and organize the necessary personnel training, human resources. In order to meet the expectations of modern tourists and take a leading position in the market, investing in smart tourism is becoming a necessity.

Key words: Uzbekistan, digital tourism, Tourism–4.0, tourism industry, tourist.

Аннотация: Туризм стал неотъемлемой частью жизни многих людей в мире. Технологии умного туризма представляют собой сочетание различных методов и инструментов, способствующих устойчивому развитию туризма и повышению качества туристических продуктов. В их основе лежат инновационные подходы в сферах информационных технологий, энергетики, транспорта и т. д. Для умного (цифрового) туризма предприятия должны принять соответствующие меры, т. е. осуществить необходимые инвестиции, выделить бюджет, создать финансирование и организовать необходимое обучение персонала. человеческие ресурсы. Чтобы оправдать ожидания современных туристов и занять лидирующие позиции на рынке, инвестиции в умный туризм становятся необходимостью.

Ключевые слова: Узбекистан, цифровой туризм, Туризм-4. 0, туристическая отрасль, турист.

KIRISH

O'zbekiston o'zining ko'plab tarixiy-me'moriy yodgorliklari, turfa xil iqlimi va tez sur'atlarda rivojlanishi bilan butun dunyo diqqatini o'ziga tortmoqda.

Asrlar mobaynida O'zbekiston Buyuk Ipak yo'lining savdo, savdogarlar va sayohatchilar, jo'g'rofiyashunoslar va missionerlar, istilochilar va zabt etuvchilarning yo'lida joylashgan edi. Ayni paytda esa, O'zbekiston tashabbuskor, madaniyat, tarix, an'ana va ekzotik mamlakatlarga qiziquvchilar uchun maftunkor sayyohlik yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda.

Zamonaviy raqamli asr – bu sanoat 4.0 deb nomlangan yangi davrning boshlanishi bo'lib, u kompyuter dunyosining kuchidan foydalanish orqali sanoatni yanada samaraliroq qilish istagini o'z ichiga oladi. Sanoat 4.0 tomonidan taqdim etilgan yangi avlod texnologiyalari butun dunyo bo'ylab ko'plab sohalarga o'zgaruvchan ta'sir ko'rsatdi.

Turizm 4.0 – sayyohlar tajribasini yaxshilash uchun ilg'or texnologiyalar va raqamli echimlardan foydalanishga asoslangan turizmni rivojlantirishning yangi davri. Versiya 4.0 turizm industriyasining yanada zamonaviy, integratsiyalashgan va barqaror bo'lish uchun evolyutsiyasini ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Nazariy masalalarni yoritishda mahalliy va xorijiy olimlarning “aqlii turizm”, turizm biznesida rag‘batlantirish va strategik boshqaruv masalalarini ochib berishga bag‘ishlangan ishlaridan foydalanilgan. Turizmni boshqarish va tartibga solish modellari va yondashuvlarini o‘rganishda L. E. ning asarlaridan olingan ma‘lumotlardan foydalanilgan. Kalinina., E. A. Jandjugazova va A. D. Chudnovskiy. Internet-texnologiyalarning targ‘ibot vositasi sifatida rivojlanishini o‘rganish doirasida A. Kuskova, N. A. Melnikova, N. K. Moiseyeva, N. V. Miforov, A. M. Vetitnevlarning ishlari o‘rganildi.

Amaliy ahamiyati shundaki, turizm 4.0 ning asosiy jihatlaridan biri sayohatchilarga moslashtirilgan xizmatlarni taqdim etish uchun sun‘iy intellekt va katta ma‘lumotlardan foydalanish hisoblanadi. Mashinani o‘rganish algoritmlari va katta ma‘lumotlar tahlilidan foydalangan holda kompaniyalar har bir sayohatchining xohishi va qiziqishlaridan kelib chiqqan holda tashrif buyuradigan joylar, mehmonxonalar, restoranlar va boshqa diqqatga sazovor joylar uchun moslashtirilgan tavsiyalarni taklif qilishlari mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turizm 4.0 ning asosiy jihatlaridan biri bu sayohatchilarga moslashtirilgan xizmatlarni taqdim etish uchun sun‘iy intellekt va katta ma‘lumotlardan foydalanishdir. Mashinani o‘rganish algoritmlari va katta ma‘lumotlar tahlilidan foydalangan holda kompaniyalar har bir sayohatchining xohishi va qiziqishlaridan kelib chiqqan holda tashrif buyuradigan joylar, mehmonxonalar, restoranlar va boshqa diqqatga sazovor joylar uchun moslashtirilgan tavsiyalarni taklif qilishlari mumkin.

Turizm 4.0 ning yana bir muhim jihati noyob va immersiv sayohat tajribasini yaratish uchun virtual va kengaytirilgan haqiqatdan foydalanishdir. VR texnologiyasi yordamida sayyohlar elektron sayohat qilishlari va real hayotda kirish imkoni bo‘lmagan joylarga tashrif buyurishlari mumkin. Qadimgi xarobalarni ziyorat qilishdan tortib, marjon qoyalarida sho‘ng‘ishgacha, virtual haqiqat sayohatchilarga jismoniy mavjud bo‘lmasdan dunyoning go‘zalligi va xilma-xilligini his qilish imkonini beradi.

Aqlii turizm texnologiyalarining asosiy tarkibiy qismlaridan biri axborot tizimlari va onlayn resurslardan foydalanish hisoblanadi. Ular sayyohlarga turli attraksionlar, marshrutlar, xizmatlar va tadbirlar haqidagi dolzarb va ishonchli ma‘lumotlardan foydalanish imkonini beradi. Buning yordamida sayyohlar eng qiziqarli va maqbul variantlarni tanlab, sayohatlarini samarali rejalashtirishlari mumkin.

Dunyoning barcha mamlakatlarida daromad keltiruvchi eng muhim tarmoqlardan biri bo‘lgan turizmni raqamlashtirish bu jarayonga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmoqda. Asosan, turizmdagi raqamli transformatsiya sayyohlik kompaniyalari, manfaatdor tomonlar va bozorga ta‘sir qiladi va sayyohlarning yangi avlodi profilini yaratadi.

Raqamli dunyoda global chegaralar yo‘qolib bormoqda. Raqamlashtirish natijasida odamlar hayotining har bir bosqichida internet va mobil qurilmalardan keng foydalana boshladi. Darhaqiqat, sayyohlar boradigan joylarni – u erga qanday borishlari, nima qilishlari mumkinligi, oziq-ovqat va ko‘ngilochar variantlarni qayerdan topish – barchasini raqamli ilovalar orqali o‘rganishmoqda. Shunga asoslanib, ular boshqa sayyohlarning hikoyalari va sharhlari asosida qaror qabul qiladilar, keyin esa tegishli platformalarda o‘z tajribalari bilan o‘rtoqlashadilar.

Turizm odamlarning dam olish va maroqli vaqt o‘tkazish, yangi tajriba orttirish uchun sayohat qilish va shu bilan milliy iqtisodiyotga hissa qo‘shish uchun ish hayotidan vaqt ajratishi mumkin bo‘lgan xizmat ko‘rsatish sohasi sifatida ta‘riflanadi. Shu sababli, xizmat ko‘rsatish sohasi bilan bog‘liq bo‘lgan “turizm” mamlakat faoliyatining ko‘p qirrali sohasi bo‘lib, u iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va tabiiy muhit bilan doimiy aloqada bo‘ladi. Shuningdek, turizm faoliyati rivojlanayotgan mamlakatlar va yo‘nalishlar uchun daromad, bandlik va valyuta oqimini ta‘minlaydi [7].

Texnologiya inson hayotining ajralmas elementi sifatida raqobatning jadal rivojlanishiga, tarmoqlar o‘rtasida hosildorlikni oshirishga, shuningdek, mavjud bozor konyunkturasi yaxshilashga yordam beradi. Turizm, transport va kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi odamlarning dam olishga/dam olishga bo‘lgan ehtiyojini ham, turizm sohasida mahsulot/xizmatlarning xilma-xilligini oshiradi, turistlar sonining o‘sishi esa jahon iqtisodiyotiga katta likvidlik oqimini ta‘minlaydi. Shu bois raqamlashtirishga o‘tish turizm sohasi uchun milliy iqtisodiyotga qo‘shadigan hissasi jihatidan muhim [8].

Turizm sohasidagi raqamli tendensiyalar sayyohlarning umidlarini o‘zgartirmoqda. Bugungi sayohat mijozlari faqat ular uchun moslashtirilgan tajriba va yechimlarni xohlashadi. Shu nuqtayi nazardan, raqamli transformatsiyaga aylangan sayohat dunyosi shaxsiylashtirilgan tajribalar, omnichannel mijozlar tajribasi, virtual reallik, real vaqtda marketing, xabar almashish platformalari va chatbotlar kabi texnologiyalardan foydalanish orqali biznes natijalariga ijobiy ta‘sir ko‘rsata boshladi. Bu mobil integratsiya, ma‘lumotlarga asoslangan yondashuv va sun‘iy intellektidir [6].

2009-yilda “aqlii turizm” Jahon sayyohlik tashkiloti tomonidan ta‘riflangan. 2015-yilda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ushbu ta‘rifga kiritilgan. Biroq 2017-yilda “aqlii turizm”ga bugungi yondashuvni hisobga

olgan holda, katta ma'lumotlar (BigData), narsalar interneti va aqlli yo'nalishlarni o'z ichiga olgan ta'rif berildi. Turizm 4.0 axborot texnologiyalari va turizmni o'zida mujassamlashtirgan va zamonaviy innovatsiyalar bilan qo'llab-quvvatlanadigan turizm faoliyati sifatida ta'riflanadi. Shu munosabat bilan Turizm 4.0 besh elementning integratsiyasini ifodalaydi: turistik, hukumat, tabiiy hudud, hisob-kitob markazi va biznes. Asosan, asosiy maqsad barqarorlik doirasida raqobat sharoitlarini yaxshilash orqali sayyohlik tajribasini yaxshilash va qoniqishni maksimal darajada oshirishdir [5].

Bugungi kunda turizm sohasi kabi ko'plab sohalarda yangi texnologiyalar yordamida o'zgartirilayotganini ko'rish mumkin. Turistlar ham, sayyohlik kompaniyalari ham sohadagi o'zgarishlar va o'zgarishlardan jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. Innovatsiyalar va o'zgarishlardan xabardor bo'lgan odamlar turistik faoliyat bilan shug'ullanganda ularning ehtiyojlari va umidlarini qondira oladigan korxonalariga murojaat qilishadi. Shu munosabat bilan mahalliy yoki xorijlik sayyohlar innovatsiyalar bilan hamqadam bo'la oladigan sayyohlik kompaniyalarini afzal ko'rishadi. Shu sababli, turizm korxonalari raqamli asrga mos ravishda turizm sohasida raqobatdosh ustunlikni ta'minlashga intiladi. Hozirgi vaqtda kompaniyalar turistik faoliyat bilan shug'ullanmoqchi bo'lgan odamlarning umidlari va ehtiyojlarini qondirish uchun turli strategiyalar bo'yicha tadqiqotlar o'tkazishlari kerak. Zero, raqamli transformatsiyani diqqat bilan kuzatib borish va uni biznes jarayonlariga moslashtirish orqaligina kompaniyalar raqobatchilarga nisbatan samaradorligini oshirishi mumkin.

Turizmning raqamli transformatsiyasi jarayonida ishlab chiqilgan texnologiyalar sayyohlar kelishidan oldin va keyin ularni osonlashtiradi va o'zlarini qulay his qilishlari uchun keng imkoniyatlarni taklif qiladi. Masalan, smart-kartalar yordamida sayyohlar mehmonxona manzili, diqqatga sazovor joylar xaritasi va boshqa ko'p narsalarni ko'rish imkoniyatiga ega. Turizmda blokcheyn texnologiyasi vositachilarsiz ish muhitida real vaqt rejimida turizm tajribasini bir zumda kuzatish, talab va taklifni kuzatish imkonini beradi. Bundan tashqari, u turizm sektori uchun sodiqlik dasturlarini ishlab chiqish, mijozlar sharhlarini onlayn kuzatish, chegaralar va manfaatdor tomonlar o'rtasida pulni xavfsiz o'tkazish va yuklarni kuzatish kabi ko'plab sohalarda qo'llanilishi mumkin. Sun'iy intellekt va robot texnologiyalari iste'molchiga ta'sir qiladigan savdo, mijozlar bilan aloqalar va shunga o'xshash jarayonlarda qo'llanilib, mijozlarni yanada o'ziga xos his qiladi.

Bugungi kunda yangi mijoz (sayyoh), u tashrif buyurishga qaror qilgan shaharga kelganida, mehmonxona texnologik jihatdan jihozlangan bo'lishini afzal ko'radi. Ayni damda "aqlli mehmonxonalar" paydo bo'ldi – bu turizmning raqamli transformatsiyasining yana bir ko'rsatkichi. Aqlli mehmonxonalar mehmonlarga ko'proq moslashtirilgan qulayliklar taklif qiladi. Shu nuqtayi nazardan, turistlar o'zlari joylashgan mehmonxona xonasining yorug'lik, harorat va video tizimlaridan tortib, ko'plab tizimlarni boshqarishi mumkin. Shunday qilib, sayyohlar o'zlarining xonalaridagi qulaylikni nazorat qilishlari va barcha turdagi raqamli qulayliklardan bahramand bo'lishlari mumkin. Bundan tashqari, ushbu tizimlarni faqat shaxsiy telefon orqali boshqarish mumkinligi mehmonlarga Covidan keyingi davrda tobora ommalashib borayotgan "kontaktsiz" bayram tajribasidan bahramand bo'lish imkonini beradi. Bundan tashqari, robotlar allaqachon ba'zi mehmonxonalarda sayyohlarni kutib olishmoqda. Milliy yoki xalqaro biznesga misol qilib, Yaponiyada robotlar tomonidan boshqariladigan "Henn na hotel" nomli mehmonxonani keltirish mumkin. Bu mehmonxonadagi barcha operatsiyalar robotlar tomonidan amalga oshiriladi [2]. Boshqa misollarni ham aytib o'tish joiz: "Connie" laqabli robot dunyoga mashhur Hilton mehmonxonalar tarmog'ida xizmat qiladi. Shunday qilib, bugungi kunda mehmonxonalarda siz robot uy xizmatchilari, robot ofitsiantlar, robot tozalovchilar va robot-oshpazlarni topishingiz mumkin. Mehmonxona menejerlari texnologiya turli operatsiyalarga sarflanadigan vaqt va mehnatni qisqartirish va xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashni kutishadi.

Ko'pincha turizm deyarli har doim tajriba orttirish vositasidir, lekin ba'zida odamlar tomonidan ularni baxtli qiladigan va hayotini boyitadigan o'ziga xos faoliyat, shuningdek, sayohat blogerlari kabi muhim daromad manbasi sifatida qabul qilinadi. Raqamli asrda sayyohlar o'z sayohatlarini rejalashtirish, sayohat ma'lumotlarini o'rganish, bron qilish va xarid qilishda ko'pincha Internet va mobil texnologiyalardan foydalanadilar. Shu munosabat bilan sayyohlar o'zlari borgan joylar, tatib ko'rgan taom va ichimliklar haqidagi taassurotlarini ijtimoiy tarmoqlardagi akkauntlari va boshqa platformalarda baham ko'rishni boshladi. Shu tariqa ular o'z tanishlariga tashrif buyurgan joylar haqida ma'lumot berishdi.

Shu nuqtada iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik omillar tufayli 2000-yillarda paydo bo'lgan "birgalikda iqtisodiyot" tushunchasi paydo bo'ldi. Yevropa Komissiyasi birgalikdagi iqtisodiyotni hamkorlik platformalari orqali amalga oshiriladigan barcha biznes modellari sifatida belgilaydi, bu esa shaxslarga vaqtinchalik mahsulot va xizmatlarni boshqalarga taklif qilish imkonini beradi. Shu nuqtayi nazardan, almashish iqtisodiyoti bir tomondan texnologiya, innovatsiyalar, marketing va nish xizmatlarini o'z ichiga oladi, ikkinchi tomondan u xarajatlarni kamaytiradi va vositachi tashkilotlarni yo'q qilish orqali odamlarni bog'laydi. Umuman olganda, sayyohlar uchun birgalikda iqtisodiyotning hissasini uy almashish, avtomobil almashish kabi sanab o'tish mumkin. Bundan tashqari, sharing iqtisodiyoti turizm sohasida aqlli turizmga mos keladigan yangi biznes modelini yaratadi [8].

Ikki asosiy elementdan, ya'ni turistik talab va taklifdan tashkil topgan turizm sektori mamlakat iqtisodiyotini mustahkamlashda katta rol o'ynaydi. Shu nuqtayi nazardan, turizm mintaqaviy va milliy rivojlanishga, o'tmishda

va kelajakda mamlakatlarning iqtisodiy o'sishi va bandligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan sohadir. Bundan tashqari, turizm sohasi ko'rinmas eksport sifatida mamlakatga valyuta oqimini ta'minlaydi, kapital qo'yilmalarni ko'paytiradi va daromadlarning hududlar o'rtasida taqsimlanishini yaxshilaydi. Darhaqiqat, turizm sektori xarid qilish va sayohatlarni tashkil etish, mintaqaviy mahsulotlarni sotish, ko'ngilochar, turar joy, telekommunikatsiya, transport, oziq-ovqat va ichimliklar va shunga o'xshash xizmatlar kabi barcha xizmatlarni qamrab oladi va milliy iqtisodiyotga katta hissa qo'shadi ^[1].

Turizmdagi raqamli transformatsiya turistlar soniga ham, turizm daromadlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishi kutilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, texnologiya va kommunikatsiyalarning rivojlanishi o'z aksini topadi va aqlli turizm yondashuvlari paydo bo'ladi. Turizm 4.0 axborot, texnologiya va innovatsiyalar integratsiyasi orqali turizm qo'shimcha qiymat yaratishga qaratilgan. 21-asrning rivojlanayotgan texnologiyalari va raqamli asrning boshlanishi butun dunyo bo'ylab sayohat va turizm sohalarining rivojlanishiga olib keldi.

Aqlli texnologiyalarning paydo bo'lishi bilan nafaqat biznes amaliyotlari, balki ko'plab iqtisodiyot tarmoqlarining strategiyalari ham jiddiy o'zgarimoqda. Aqlli texnologiyalar bilan jihozlangan korxonalar sayohat tajribalarini loyihalash va nazorat qilishlari mumkin. Aqlli turizmning rivojlanishi sayyohlarni tanib olishga va ularga mos variantlarni taqdim etishga yordam beradi. Aslida, aqlli turizm faoliyati mijozlar ehtiyojini qondirish orqali raqobatdosh ustunlikni ta'minlaydi va daromadni oshirish orqali xarajatlarni kamaytiradi. Darhaqiqat, dunyoda sodir bo'layotgan texnologik o'zgarishlar mamlakatga tashrif buyuradigan sayyohlar sonini, turizm daromadlarini va yalpi ichki mahsulotdagi (YaIM) turizm daromadlarining ulushini oshirish orqali iqtisodiy rivojlanishni kuchaytirishi kutilmoqda. Sektorda yangi texnologik mahsulotlardan foydalanishga imkon beruvchi aqlli turizmga investitsiyalar orqali yaratilgan infratuzilma barqaror turizmga hissa qo'shadi. Shuning uchun menejerlar global miqyosda o'z raqobatchilaridan oldinga o'tish va turistlarning yangi avlodi profilini tashkil etuvchi xizmat ko'rsatish iste'molchilarini jalb qilish uchun sayyohlik kompaniyalari strategiyasiga innovatsiyalarni tezda kiritishlari kerak ^[4].

Turizm sohasi mamlakat iqtisodiyotiga hissa qo'shadi, aholi bandligini ta'minlaydi va valyuta tushumini ta'minlaydi. Turizm global miqyosda raqamlashtirish va raqamlashtirish jarayonlari biznes jarayonlarini o'zgartirgan sohalardan biri hisoblanadi. Ayni paytda aqlli turizm (Turizm 4.0) doirasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, bulutli hisoblash, kengaytirilgan va virtual haqiqat texnologiyalari, blokcheyn, sun'iy intellekt, robot tizimlari, ilovalar va xizmatlar kabi ko'plab yangi texnologiyalar mavjud. qurilmaning joylashuvi va ichki tavsiyalar tizimi bo'yicha. Turizm sohasida bunday aqlli texnologiyalarni mehmonxonalar, muzeylar, kafe va restoranlarda uchratish mumkin. Amalda shuni ko'rish mumkinki, an'anaviy turizmni raqamli turizm bilan almashtirish muqarrar, chunki "aqlli" transformatsiya turizmni boshidan oxirigacha o'zgartiradi. Bugungi kunda insonning sayohati uy kompyuteridan boshlanadi. Odamlar endi onlayn platformalar va ilovalardan yangi yo'nalishlarni qidirish, reyslarni bron qilish, ta'til vaqtida nima qilishlarini rejalashtirish va hattoki, ta'tildan keyin baholash uchun foydalanishadi. Smartfon ilovalari, ijtimoiy tarmoqlar, kengaytirilgan va virtual reallik va 360 darajali video an'anaviy sayohatni tugatishga olib kelgan omillar sifatida sayohat sanoatiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Biroq, raqamlashtirilgan turizm sanoati imkoniyatlar tengsizligi, ma'lumotlar xavfsizligi va kiberxavfsizlik nuqtayi nazaridan ba'zi xavflarni keltirib chiqarishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Turizm 4.0 sayohatchilar va turizm sanoati uchun yangi ufqlarni ochadi. Shaxsiylashtirilgan tajribalar, virtual haqiqat, blokcheyn texnologiyalari va barqarorlik bularning barchasi mijozlarni yaxshi jalb qilish, xavfsizroq operatsiyalar va atrof-muhitga nisbatan mas'uliyatli amaliyotlarga yordam beradi. Turizm 4.0 – bu uning rivojlanishiga resurslarni o'rganish va sarmoya kiritishga arziydigan kelajak.

Sayyohlarning bugungi yangi avlodi sayohatlarining har bir bosqichida interaktivdir. Bu sayyohlar o'zlarning katta yoki yomon tajribalarini ijtimoiy tarmoqlar orqali hamma bilan baham ko'rishlari mumkin. Shu sababli, raqamli transformatsiya turistlarning umidlarini ham o'zgartirmoqda va turizm sanoatini ushbu vaziyatga qo'shilishini talab qiladi. Shu munosabat bilan sayyohlik kompaniyalari raqamli transformatsiya bilan hamqadam bo'lishi va shunga mos ravishda raqobatbardoshligini oshirishi kerak. Aqlli (raqamli) turizm uchun sayyohlik korxonalarini innovatsiyalarga sarmoya kiritishlari, texnologiya uchun byudjet ajratishlari va ular ishga oladigan ishchi kuchiga tegishli malakalarni ta'minlash uchun zarur treningni ta'minlashlari kerak.

Texnologik transformatsiyalar mamlakatga tashrif buyuruvchi sayyohlar sonini, turizmdan tushadigan daromadlarni va yalpi ichki mahsulotdagi (YaIM) turizm daromadlarining ulushini oshirish orqali mamlakat iqtisodiyotini yuksaltirishi kutilmoqda. Bundan tashqari, sayyohlik kompaniyalari Sanoat 4.0 jarayonidan omon qolish va innovatsiyalarga moslashish uchun davlat tomonidan yetarli darajada yordam olishlari kerak. Shuni esdan chiqarmaslik kerakki, mamlakatda iqtisodiy faoliyatning – ayniqsa, chetdan pul oqimini ta'minlay oladigan turizm sohasi kabi sohalarda yashovchanligi nihoyatda muhim.

Adabiyotlar:

1. Бушуева И. В., Черникова Л. И., Бокарева Е. В., Егорова Е. Н., Данилов А. А., Данилова В. А., Зикирова Ш. С., Чиквадзе Н. А., Сулова И. А., Кривошеева Т. М., Харитоновна Т. В., Савкина О. В. Паспортизация туристских ресурсов Подмосквья / Отчет о НИР. Российский государственный университет туризма и сервиса. 2012.
2. Молчанова, В. А. Инновации городов – центров туризма: “умная дестинация” / В. А. Молчанова // Наука сегодня: фундаментальные и прикладные исследования: материалы международной научно-практической конференции, Вологда, 25 сентября 2019 года / Научный центр “Диспут”. – Вологда: ООО “Маркер”, 2019. – С. 34–37.
3. Платов А. В., Петраш Е. В., Силаева А. А. Роль смарт-технологий в формировании опыта посетителей устойчивых туристских дестинаций // Научный результат. Технологии бизнеса и сервиса. 2022. №1. <https://cyberleninka.ru>
4. Черникова Л. И., Слепнева Т. А., Шальнева М. С. Экономика впечатлений и потребительский опыт: концептуальные основы / РИСК: Ресурсы, Информация, Снабжение, Конкуренция. 2022. № 3. – С. 74–81.
5. Черникова Л. И., Фаизова Г. Р. К вопросу переориентации на внутренний туризм / Финансовая аналитика: проблемы и решения. 2016. № 18 (300). – С. 52–60.
6. Юдина Е. В., Бокарева Е. В., Ветрова Е. А. Теоретические аспекты разработки ретрит парков в России (на примере республики Алтай) // Экономика и предпринимательство. 2022. № 3 (140). – С. 230–238.
7. <https://uniqhotel.ru>
8. <https://znanium.com>
9. <https://cyberleninka.ru>
10. <https://cyberleninka.ru>
11. <https://cyberleninka.ru>
12. <https://cyberleninka.ru>
13. <https://cyberleninka.ru>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

